

SLOVENSKI vestnik

Letnik XXV.

Celovec, petek, 11. december 1970

Štev. 49 (1483)

SZDL IN ZSO POUČARJATA:

Le dejansko enakopravna manjšina lahko opravlja svojo vlogo v odnosih med sosednima deželama

Več članska delegacija Zveze slovenskih organizacij na Koroškem pod vodstvom predsednika dr. Francija Zwitterja je bila v torek 8. decembra 1970 na obisku pri Socialistični zvezi delovnega ljudstva Slovenije. Ob tej priložnosti je delegacija ZSO imela razgovor s predstavniki SZDL, skupščine SR Slovenije, Gospodarske zbornice SRS in Zveze prosvetnih organizacij Slovenije. O tem obisku in razgovoru je bilo objavljeno naslednje skupno sporočilo:

Predsednik RK SZDL Janez Vipotnik je danes sprejel delegacijo Zveze slovenskih organizacij na Koroškem, ki jo je vodil njen predsednik dr. Franci Zwitter. Na razgovoru so bili tudi nekateri člani predsedstva in IO RK SZDL, zastopniki skupščine SR Slovenije, Gospodarske zbornice SR Slovenije in Zveze kulturno prosvetnih organizacij Slovenije. Pogovor je tekel o nekaterih problemih te zamejske organizacije, zlasti v zvezi z uveljavljanjem splošnih političnih in kulturnih pravic in prizadevanj za nadaljnji razvoj Slovencev v republiki Avstriji. Nedavna seja predsedstva in iz-

vršnega odbora RK SZDL je ponovno opozorila na vlogo, ki jo imajo v medsebojnih sosedskih odnosih narodnostne skupine. Takšno vlogo pa lahko opravljajo le, če so kot narodnostne skupine dejansko enopravni subjekti v deželi, ki v njej živijo. V tem smislu, je bilo poudarjeno v pogovoru, je matična domovina že doslej podpirala prizadevanja Slovencev v Avstriji, da bi dosegli tak položaj, ki bo omogočil njihov vsestranski razvoj. Tak razvoj je odvisen tudi od odnosov med Avstrijo in Jugoslavijo. V ugodni klimi vsestranskega sodelovanja na osnovi skupnih interesov, ob od-

prtih mejah, je z dobro voljo mogoče in potrebno urediti tudi ta vprašanja.

Na prijateljske odnose med obema državama pa v zadnjem času mečejo hudo senco nekateri dogodki. Politična narava teh dogodkov, od katerih so nekateri imeli celo uraden značaj, pa je takšna, da jih nikakor ni mogoče uskladiti s pojmom dobrih sosedskih odnosov in prijateljskega sodelovanja.

Ugotavljamo, da že vsa leta zastaja uresničevanje ustavno in mednarodno zagotovljenih pravic, namenjenih Avstriji. Slovenske namenovanih v Avstriji. Nasprotno pa manifestacije nacionalističnega revanšizma ob 50. obletnici koroškega plebiscita, delovanje Heimata diesta in pisanje najrazličnejših ekstremnih glasil, gonja proti slovenskim in avstrijskim mladincem, ki so se nacionalistični atmosferi skušali upreti, odkritje spomenika „nepozabni domovini Spodnji Štajerski“, rasistični ukrepi proti jugoslovanskim državljanom na Dunaju, kampanja proti gospodarskemu sodelovanju — težko prizadevajo napore za boljše sožitje med sosednima narodoma in državama ter med narodnostmi v sami Avstriji. Vsi ti pojavi opozarjajo na to, da so na delu sile, ki hočejo preprečiti urejanje odprtih vprašanj.

Ob vsem tem podpira RK SZDL tudi skupna prizadevanja koroških Slovencev — ki so se ob zadnjih dogodkih enotno manifestirala — in tistih demokratičnih sil v sosedni deželi in državi, ki so že doslej izpričale, da jim pomeni sožitje med narodoma resnično vredno ter edino realno pot v prihodnost.

Poljsko-zahodnonemški sporazum

POMENI VAŽEN DOGODEK V POVOJNI ZGODOVINI

V ponedeljek sta predsednik poljske vlade Józef Cyrankiewicz in zahodnonemški kancler Willy Brandt v Varšavi podpisala pogodbo o temeljih za ureditev medsebojnih odnosov in o sodelovanju med Poljsko in Zahodno Nemčijo. S podpisnika tega pomembnega sporazuma sta bila zunanja ministra Jendrychowski in Scheel.

Sklenitev sporazuma med Poljsko in Zahodno Nemčijo nedvomno pomeni enega najvažnejših dogodkov v povojni zgodovini ne le v bilateralnem, marveč tudi v evropskem in širšem mednarodnem pogledu. S to pogodbo je Nemčija priznala sedanjo poljsko zahodno mejo na Odrin in Nisi, obe državi pa sta se za zdaj in za naprej odpovedali uporabi sile in uveljavljanju ozemeljskih zahtev. To pomeni, da je bila odstranjena ena izmed največjih ovir, ki so vsa leta po drugi svetovni vojni bremenila odnose med Vzhodom in Zahodom, še posebej pa je neurejeno mejno vprašanje povzročalo stalno napetost med obema sosedama.

Kancler Brandt se je ob podpisu sporazuma po televiziji in radiu obrnil na nemške državljane in poudaril: „Pogodbo smo podpisali s čisto vestjo, ker zaupamo v popuščanje napetosti.“ Opozoril je, da je zdaj končno zgrajen most pomiritve s poljskim ljudstvom, ter naglasil: „Naša politika ni politika resignacije, temveč politika sporazuma. S podpisom pogodbe se nismo ničesar odpovedali, kar ni bilo zaigrano že prej; vzhodne nemške pokrajine je namreč že davno prej zaigral zločinski režim nacizma.“

Ob podpisu pogodbe sta oba predsednika podala kratke izjave. Predsednik Cyrankiewicz je menil, da je pogodba med Poljsko in Zahodno Nemčijo pomemben prispevek k širšemu procesu normalizacije odnosov med socialističnimi deželami in Zahodno Nemčijo. Izrazil je željo, da bi se proces normalizacije nadaljeval z ureditvijo odnosov tudi s Češko-slovaško in Vzhodno Nemčijo, kajti priznanje načel spoštovanja neodvisnosti vsake države na osnovi enakopravnosti bi bilo osnovne važnosti in v občo korist miru ter sodelovanja v Evropi.

Desničarski krogi v Zahodni Nemčiji sicer nasprotujejo pogumni in rea-

listični politiki sedanje bomske vlade, vendar pri tem zadržanju nimajo podpore široke nemške javnosti. Institut za ugotavljanje javnega mnenja je namreč prišel do zaključka, da je približno štiri petine zahodnih Nemcev prepričanih, da je sporazum med Zahodno Nemčijo in Poljsko začetek sprave. Okrog 60 odstotkov anketirancev je bilo mnenja, da begunske organizacije „po krivici“ kritizirajo sporazum in da je ta kritika „nerazumljiva“; le 4 odstotkov vprašanih je menilo, da je sporazum v škodo Zahodni Nemčiji.

SPOMENICA SLOVENCEV V ITALIJI

z zahtevo po uresničitvi zajamčene enakopravnosti

Predstavniki političnih in drugih organizacij, ki delujejo med slovensko manjšino v deželi Furlanija-Julijska krajina, so poslali predsedniku italijanske vlade Colombu skupno pismo, v katerem opozarjajo na nerešena življenjska vprašanja slovenske narodnostne skupnosti v tržaški, goriški in videmski pokrajini.

V skupni spomenici je uvodoma ugotovljeno, da slovenski narodnostni skupnosti 25 let po končani vojni, 22 let po veljavnosti republiške ustave, 16 let po podpisu londonskega sporazuma in 6 let po ureditvi avtonomne dežele še niso priznane osnovne pravice in zaščitne norme, ki jih vsebujejo ustava, deželni statut, mednarodni sporazumi in deklaracija o človekovih pravicah. „Zaradi tega Slovenci, državljani italijanske republike, do danes še nismo mogli obnoviti narodnostnega življenja po udarcih, ki nam jih je zadal fašizem. Še danes ne moremo popolnoma svobodno, demokratično in dejansko enakopravno kot posamezniki in kot skupnost učinkovito varovati svoje narodnostne bitnosti.“

Spričo neizpolnenih obveznosti je nezadovoljstvo Slovencev upravičeno, zato zahtevajo:

■ takojšnjo ukinitve vseh, predvsem fašističnih zakonov, ki kršijo pravice italijanskih državljanov slovenske narodnosti ali pravice slovenske narodnostne skupnosti kot celote;

■ sprejetje vseh listih pozitivnih norm, s katerimi se mora vsestransko urediti položaj slovenske narodnostne skupnosti in s tem omogočiti njen nemoten razvoj.

Med drugim je v smislu spomenice treba urediti naslednja vprašanja: zagotoviti pravico predšolske

vzgoje in šolanja v materinem jeziku za Slovence v vseh treh pokrajinah v šolah vseh stopenj in vrsteh do univerze, ustanoviti posebne stolice na tržaški univerzi, prisotnost funkcionarjev slovenske narodnosti v šolskih, upravnih in drugih organih vseh stopenj, pravico do ustne in pismene uporabe slovenskega jezika v izvoljenih organih, javnih uradih in sodiščih, zagotoviti etnične, zgodovinske in ambientalne značilnosti krajev, kjer prebivajo Slovenci, javni napisi v slovenskem jeziku in slovensko poimenovanje krajev, pravično zastopstvo Slovencev v javnih službah in na sodiščih ter v javnopравниh ustanovah, organizacijah in komisijah, podpora slovenskim kulturnim, prosvetnim, športnim, rekreacijskim, podpornim in drugim ustanovam, slovenski televizijski program, povrnitev škode Slovencev, ki so bili preganjani v času fašizma itd.

Predstavniki Slovencev v svojem pismu poleg izrecno poudarjajo, da mora biti slovenska manjšina aktivno prisotna v vseh fazah priprav in uresničevanja navedenih zahtev. V tem smislu tudi zahtevajo sprejem delegacije pri predsedniku vlade, da bi mu lahko podrobneje osvetlili vsa vprašanja, ter hkrati opozarjajo na nujnost, da bi prišlo do čimprejšnjega uresničevanja.

Pismo je podpisalo 27 predstavnikov slovenske narodnostne skupnosti v Italiji, in sicer tako predstavniki vseh slovenskih organizacij kakor tudi slovenski funkcionarji v italijanskih strankah in slovenski mandatariji, izvoljeni na listah raznih slovenskih skupin in italijanskih strank. Ker gre pri tej spomenici za prvi skupni nastop vseh struj Slovencev, je toliko večjega pomena pri nadaljnjem prizadevanju za dosego resnične enakopravnosti slovenske narodnostne skupnosti v Italiji.

Slučajna povezanost

ki pa sili k razmišljanju

Včasih je tudi čisto slučajna povezava med različnimi dogodki lahko zelo zanimiva in značilna.

Med odpovedjo nameravanega obiska jugoslovanskega predsednika Tita v Italiji ter sedanjimi izrazi ogorčenosti in zaskrbljenosti matičnega naroda v Sloveniji oz. Jugoslaviji spričo položaja rojakov na Koroškem gotovo ni nobene neposredne povezanosti. Toda ob razmišljanju o vzrokih v enem in v drugem primeru niti ni težko tudi tukaj najti nekaj sorodnega, skupnega: namreč dejstvo, da so tudi največji potrežljivosti postavljene meje.

Jugoslavija si že dolga leta dosledno in vztrajno prizadeva za nenehno poglobljanje prijateljskih odnosov s svojima sosedama Avstrijo in Italijo. Pri tem je pokazala zvrhano mero potrežljivosti in ravno v interesu teh širših vidikov je ne le enkrat moralo ostati precej „v ozadju“ tako važno vprašanje, kot je usoda slovenske manjšine. Toda — kakor že povedano — tudi največji potrežljivosti so postavljene meje, kajti o mirnem sožitju in prijateljskem sodelovanju ni dovolj samo govoriti; iskrenost tega hotenja dokazujejo šele dejanja. Dejanja — namreč dogodki na Koroškem in tudi v ostali Avstriji — pa so bila v zadnjem času taka, da so v Jugoslaviji in še posebej v Sloveniji upravičeno izzvala ogorčenje, zaskrbljenost in ustrezno aktivnost.

Ta reakcija nikakor ni omejena le na vprašanje manjšine, marveč se nanaša tudi na razna druga področja avstrijsko-jugoslovanskih odnosov. Ne nazadnje tudi na problematiko gospodarskega sodelovanja, kjer se prav tako dogajajo stvari, ki so vse prej kot izraz iskrenega hotenja. Ravno to pa sili k razmišljanju še o nadaljnjem primeru slučajne povezave med dogodki.

Deželni glavar je prejel te dni najvišje zahodnonemško odlikovanje — predvsem za zasluge pri naselitvi nemških industrijskih podjetij na južnem Koroškem; merodajni koroški krogi pa iščejo vse mogoče in nemogoče „argumente“, da bi podjetju iz Slovenije preprečili ustanovitev podružnice na Koroškem.

Časovno sovpadanje je gotovo slučajno. Toda ali je tako „slučajno“ tudi očitno favoriziranje nemškega kapitala z vsemi možnostmi in posledicami za umetno spreminjanje etničnega značaja doslej pretežno slovenskega ozemlja?

Šovinistični izpadi v Avstriji

razburjajo široko jugoslovansko javnost

Zaradi nedavnih šovinističnih izpadov v Avstriji je zavladalo ogorčenje v široki jugoslovanski javnosti. To prihaja do izraza v številnih protestnih izjavah raznih ustanov, zlasti pa v pisanju posameznih časopisov. Izraz nezadovoljstva in zaskrbljenosti je tudi pismo, ki ga je Zveza

sindikato Slovenije poslala pokrajinskim vodstvom sindikatov za Koroško, Štajersko in Predarlško. Uvodoma je opozorjeno na dobre odnose med obema državama, potem pa je v pismu rečeno:

„Vsestransko pozitivnemu razvoju medsebojnih odnosov, ne glede na različno družbeno ureditev, ki so lahko primer sožitja in sodelovanja med narodi, zlasti med sosedji, so nedvomno prispevali tudi naši sindikati. Zato nas tembolj motijo nekateri dogodki, ki smo jim priča v zadnjem času v sosedni Avstriji. Napisi na nekaterih javnih lokalih: „Vstop Jugoslovanom prepovedan“, odkrivanje spomenika „borec za osvoboditev Spodnje Štajerske“, šovinistični izpadi ob obletnici plebiscita na Koroškem in po dobne stvari prav gotovo niso v skladu in v duhu z našim dosedanjim medsebojnim sodelovanjem, ki smo ga razvili v preteklih letih.“

Take primere že poznamo v povojni zgodovini Evrope, ko so na vratih javnih lokalov v nekaterih državah (Nizozemski, skandinavskih državah) izobešali napise: Vstop Nemcem prepovedan. Te manifestacije razpoloženja proti Nemcem so bile posledica zločinov hitlerjevske fašistične okupacijske soldateske nad drugimi narodi širom po Evropi. Mi se s takim početjem nikoli nismo strinjali, pri nas se kaj takega nikoli ni dogajalo, čeravno so nemške okupacijske čete nad našimi narodi vršile najhujše zločine. Vendar smo znali vedno ločiti narod od odgovornosti in krivde vladajočih fašističnih sil.

Ne moremo mimo navedenih dejstev, ne da bi vam izrazili naše začudenje in nezadovoljstvo. Čeravno vemo, da tako početje ne izraža uradne politike Avstrije v odnosu do Jugoslavije, pričakujemo od odgovornih političnih in oblastvenih dejavnikov, da bodo storili vse, da se kaj takega v bodoče ne bi več dogajalo. Pri tem pa pričakujemo tudi opredelitev in angažiranje vaše organizacije.“

NEVARNOST INFLACIJE grozi že številnim državam

V zadnjem času je vedno pogosteje slišati o nevarnosti inflacije. In res tudi strokovnjaki ugotavljajo, da že mnoge države, to velja še prav posebno za vodilne zahodne industrializirane države preživljajo najhujšo inflacijo po korejski krizi, kakor na primer ugotavlja poročilo mednarodnega monetarnega sklada.

Omenjeno poročilo, objavljeno pred nedavnim v Washingtonu, opozarja, da je inflacija zajela vodilne gospodarske države zahodne poloble. Tako so potrošniške cene v ZDA poskočile letos že za 6 odstotkov, v Veliki Britaniji za 7 odstotkov, v Franciji za 6 odstotkov, v Zahodni Nemčiji za 4 odstotkov, na Švedskem in Danskem za 7 odstotkov na Nizozemskem za več kot 8 odstotkov, v Islandiji in na Norveškem pa celo za 12 odstotkov. Podoben razvoj beležijo tudi v mnogih drugih državah.

Ta trdovratna gospodarska bolezen vodilnih gospodarskih držav povzroča socialne nemire in stavke. Druga posledica nevarne inflacije pa je, da se ustavlja rast svetovne trgovine.

S temi problemi se je pred nedavnim bavil tudi gospodarsko-politični odbor Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD), ki je pozval vse članice k skupni akciji v boju proti inflaciji. Na tej seji je bilo ugotovljeno da se dviganje cen širi iz ene dežele v drugo, kar pa nikakor ne pomeni, da bi se lahko vlada ene države izgovarjala na drugo državo, marveč je nujno potrebno, da vsaka da prednost notranji stabilizaciji.

NAŠI ŠTUDENTJE NA DUNAJU

živo spremljajo dogajanja v ožji domovini

Člani Kluba slovenskih študentov na Dunaju so se na zadnjih sestankih pogovarjali predvsem o socialni in gospodarski strukturi na južnem Koroškem, važno mesto v razgovorih pa so zavzemala seveda tudi aktualna dogajanja v deželi. Načrtno spoznavanje preteklosti koroških Slovencev, razmišljanje o sistemu ter o gospodarskih in socialnih strukturalnih spremembah na Koroškem naj bi omogočilo študentom, da o problemih slovenske narodnostne skupnosti spregovorijo tudi z nemško govorečimi sodeželani. Razne diskusije so namreč pokazale, da ne zadostuje splošno tarnanje o težkem položaju koroških Slovencev, kajti zanimanje za njihovo problematiko sega vedno tudi na območja zgodovinskega, gospodarskega in socialnega razvoja.

Zato je bilo potrebno, da so se študentje lotili študija teh problemov. Zadnji petek je v klubu predaval prof. dr. Vladimir Klemenčič o gospodarskih in socialnih premikih na Koroškem. Uvodoma je spregovoril o glavnih značilnostih agrarne in industrijske druž-

be in dejal, da so za razvoj na Koroškem značilni porast turizma, postopno uveljavljanje industrije in tranzit. Na podlagi znanstvenega gradiva in kart je predavatelj nakazal razvoj gospodarske in socialne strukture dvojezičnega področja od leta 1934 do danes. Nazorno je prikazal postopni prodor industrije na to ozemlje. Iz kart je bilo razvidno, kje na Koroškem je v zadnjih letih prišlo do koncentracije industrije.

Prebivalstvo južne Koroške danes poleg zaposlitve v industriji dela še v kmetijstvu in v tujskem prometu; vendar je to le prehodna faza. Če pogledamo socialne učinke industrializacije, je menil predavatelj, potem njena negativna bilanca leži predvsem v strukturi delovnih mest: to so večinoma nekvalificirana delovna mesta, ki delavcu ne prinesejo zaželjenega standarda. Prav zaradi strukture teh delovnih mest je pričakovati, da bo v naslednjih letih prišlo do nadaljnjega odseljavanja predvsem v vzhodnem delu dvojezičnega ozemlja, kjer bo mlajša generacija bolj zahtevna.

Nadalje je predavatelj ugotovil, da število prebivalstva na dvojezičnem ozemlju kljub razmeroma visokemu prirodnemu prirastku stagnira oziroma celo nazaduje. Področja prazenja so obenem prodročja za najslabšo strukturo prebivalstva. Mlajša generacija se deloma odseljuje zato, ker zaradi strukture delovnih mest ne more priti do moderne industrijske družine — to se pravi, da delata mož in žena.

Tudi v diskusiji, ki je sledila predavanju dr. Klemenčiča, se je pokazalo, kako zapleteno je vprašanje gospodarskih in socialnih premikov. Prehod iz agrarne v industrijsko družbo je danes vsesplošen in ni omejen na Koroško. V mnogih občinah južne Koroške pa je odstotek agrarnega prebivalstva padel že pod 10 odstotkov. Prebivalstvo se zaposluje vedno bolj v industriji in v terciarnih poklicih. Omenjen je bil pomen regionalnega načrta, ki se je na Koroškem pred nedavnim bistveno spremenil. Na vprašanje, ali kapital na Koroškem germanizira, je predavatelj menil, da to ni nujno potrebno, ker danes primanjkuje delavcev in s tem tudi odpade pritisk delojemalca zaradi nacionalnosti; vendar pa je pri tem treba upoštevati, da je veliko odvisno od vodstva in administracije posameznega podjetja. Govora je bilo tudi o problemih ustanavljanja novih podjetij oz. novih delovnih mest. Pri tem je bilo opozorjeno, da ne zadostuje, da podjetje postavi produkcijske hale, marveč mora misliti tudi na delavska stanovanja, na možnost šolanja delavstva in na mnoge druge stvari.

Naši študentje na Dunaju hočejo tudi v bodoče posvetiti tem problemom več pozornosti. —ma.

Velika gradbišča v Celovcu

Vse kaže, da hoče zdaj tudi Celovec z velikimi koraki ujeti razvoj, ki ga je v zadnjih letih vidno zanemarjal. O tem pričajo razna velika gradbišča, ko v raznih predelih mesta nastajajo nova moderna poslopja, ki bodo bistveno spremenila podobo mesta.

Da od teh gradbišč omenimo le nekatera. Nasproti poslopja deželne vlade je bilo zgrajeno veliko upravno središče Kelag, na Novem trgu je v gradnji nova veleblagovnica „Quelle“, na trgu pred stolnico (Domplatz) pa bodo zgradili novo poslopje BAWAG (banka za delo in gospodarstvo) ter novo veleblagovnico Forum, medtem ko bosta pod Novim trgom in pod trgom pred stolnico nastali dve veliki podzemski garaži, ki bosta nudili prostora za več sto avtomobilov. Poslopje Forum bo imelo še večnadstropni nadzidek, kjer bo celovski magistrat namestil nekaj svojih oddelkov.

Nova veleblagovnica Forum bo z 9000 kvadratnih metrov površine v štirih nadstropjih največja trgovina na Koroškem. 640 kvadratnih metrov bo obsegala nova trgovina z živili, 650 kvadr. metrov pa samopostrežna restavracija, ki bo s 350 sedeži največje gastronomsko podjetje v deželi. Nova trgovina bo v pravem pomenu besede nakupni center, kjer bo ponudba vsestranska. Poleg tega bo v poslojpu Forum prostora še za cvetličarno, za trafiklo, za prodajalno časopisov in za informacijski oddelek; urejen pa bo tudi poseben otroški vrtec, kjer bodo majhni otroci pod nadzorom, medtem ko bodo mamice nakupovale v trgovini.

Po načrtih naj bi bila nova veleblagovnica dograjena do oktobra 1972, v sedanjih prostorih Forum pa bodo potem uredili trgovino za opremo stanovanj, kjer bo bogata izbira pohištva, zaves, preprog in drugih potrebščin.

Zanimiv del nove zazidave okoli stolnice bo tudi poslopje banke za delo in gospodarstvo (BAWAG), ki bo zgrajeno na površini 3100 kvadr. metrov. S tem bo dobil potrebni zunanji poudarek tudi ta kreditni inštitut, ki je v minulih letih zabeležil lep razvoj. Svojo podružnico v Celovcu je banka odprla leta 1953 in je ob koncu prvega poslovnega leta dosegla bilančno vsoto kakih 7 milijonov šillingov; v letu 1969 se je ta vsota zvišala že na 214 milijonov šillingov. Samo v zadnjih 5 letih se je promet koroške podružnice BAWAG povečal za več kot 216 odstotkov.

V okviru preureditve trga pred stolnico bodo izginili zadnji ostanki nekdanje jezuitske kasarne. Povsem „novo“ podobo bo dobila tudi zahodna stran cerkve, kjer so že bili porušeni stari zidovi, ki so doslej zakrivali zvonik. Vzdož cerkvenega zidu bodo urejene arkade, ki bodo segale do severnega konca trga, kjer bo zgrajeno prav tako novo poslopje, namenjeno za potrebe cerkve.

Z dograditvijo teh objektov bo slika trga pred stolnico povsem spremenjena.

Mednarodna obsodba zločinov v Vietnamu

V Stockholmu je pred nedavnim končala svoje delo svetovna konferenca o Indokini, ki je izrekla doslej najširšo obsodbo politike Amerike v jugovzhodni Aziji, hkrati pa izrazila tudi močno podporo narodu Vietnam, Laos in Kambodže v njihovem boju proti tujim agresorjem. Na konferenci je sodelovalo nekaj sto pomembnih znanstvenikov, politikov in javnih delavcev ter članov več mednarodnih in narodnih mirovnih gibanj iz okrog 50 držav sveta.

Konferenca je sprejela poziv, s katerim zahteva od ameriške vlade takojšnjo ustavitev agresivne vojne proti narodu Indokine, umik ameriških in zavezniških čet iz Južnega Vietnam do 30. junija 1971, kakor tudi iz Laos in Kambodže, ustavitev bombardiranja in konec vojnih zločinov proti narodu teh dežel ter konec ameriške podpore saigonskemu in Nolovovem režimu. Tako imenovana vietnamizacija vojne je bila ocenjena kot prizadevanje, da bi podaljšali agresijo in okupacijo.

Da so take obsodbe ameriške politike v Vietnamu res potrebne in upravičene, dokazujejo gnusni vojni zločini, ki jih delajo ameriški vojaki nad vietnamskim ljudstvom. O takih zločinih pričajo tudi ugotovitve, do katerih je prišla pred dnevi posebna komisija nekega ameriškega odbora, ki si prizadeva, da bi prišlo do sodne preiskave proti ameriškim vojnim zločinom v Južnem Vietnamu.

„Ameriški vojaki v Južnem Vietnamu načrtno ubijajo civiliste, da bi bil seznam ubitih ‚sovražnikov‘ daljši. Tako se glasi ugotovitev omenjene komisije, ki je

zaslišala več vojakov, ki so se pred kratkim vrnili iz Vietnamu. Vsi so potrdili, da je ubijanje civilnega prebivalstva načrtno in da žrtve takoj proglašijo za ‚vietkongovce‘ ali ‚severne Vietnamce‘ in jih vključujejo v sezname ‚v boju ubitih sovražnikov‘.

Vojak Larry Rottman, ki je pripadal 25. pehotni diviziji ameriških oboroženih sil v Vietnamu, je povedal, da so vojaki dobivali posebne denarne nagrade za vsakega Vietnamca, ki so ga ubili. Tiste ki so se lahko ponašali z največjim številom ubojev, so pošiljali na dopust v Hong Kong, v Av-

stralijo ali v Honolulu. „Vojaki so se večkrat prepirali med seboj o tem, kdo je največ ljudi ubil,“ je povedal Rottman.

Rottman je tudi povedal, da je kmalu po ofenzivi vietnamske osvobodilne fronte februarja 1968 takratni vrhovni poveljnik ameriških sil v Vietnamu general Westmoreland (danes eden najvišjih predstavnikov ameriške vojske — op. ured.) priporočil, da bi dali „večji poudarek številu sovražniških izgub“. Hočem več trupel, je celo dejal Westmoreland poveljniku 25. divizije generalu Mearnsu; te besede je Rottman sam slišal.

Tudi ameriško poveljstvo v Saigonu je takrat izdalo vojakom ukaz, naj „najdejo čim več mrtvih komunistov“. In prav to smo delali — je povedal Rottman — po potrebi pa smo tudi izkopavali trupla iz grobov.

Drugi vojak, ki ga je komisija zaslišala, bivši deseter marincev Kenneth Campbell, je povedal, da je avgusta 1968 njegova četa odprla ogenj proti dvema gosto obljudenima naselkoma blizu Con Thiena, nekoliko severno od demilitariziranega področja med o-

bema Vietnamoma. Po napadu je sam Campbell preštel 20 mrtvih med civilnim prebivalstvom in 25 porušenih ali poškodovanih hiš. Tudi te žrtve so vključili v vojaška poročila o ameriških „uspehih“.

Ostale priče so potrdile, da so tovrstne stvari v Vietnamu „splošna praksa“.

Komisija je poleg tega ugotovila, da se Američani pri zasliševanju ujetnikov poslužujejo vsakovrstnih oblik mučenja, med katerimi je najbolj običajno metanje ljudi z letočega helikopterja. To početje naj bi imelo namen tako prestrašiti ostale jetnike, da bi končno odgovarjali na vprašanja. Neki bivši podčastnik, Stephen Noetzel, je povedal, da je nekoč prisostvoval odletu helikopterja, na katerem je bilo 16 ujetih „vietkongovcev“. Ko se je helikopter vrnil, so bili samo še štirje. Na vratih helikopterja je Noetzel opazil znake krvi ter koščke mesa, nakar so mu povedali, da se je eden od ujetnikov skušal rešiti tako, da se je oprjel vrat, ki pa so mu jih zaprli s silo na roke.

Res edinstvene oblike „človečanstva“, ki se jih poslužuje Amerika pri zatiranju tujih narodov!

POŠIROKEM SVETU

TRST — Iz raznih mest severne Italije so se v Trstu zbrali pripadniki neofašističnih mladinskih organizacij, da tik pred obiskom jugoslovanskega predsednika Tita v Italiji manifestirajo — kakor je bilo zapisano na transparentih — „v obrambo cone B“. Kakor znano, je bilo nekdanje Svobodno tržaško ozemlje z londonskim sporazumom razdeljeno tako, da je cono A s Trstom dobila Italija, cono B z Istro pa Jugoslavija. Italijanski nacionalisti te razmejitve nikdar niso priznali in tako je tudi v zadnjem času prišlo do vrste protijugoslovanskih demonstracij. Med demonstracijami v Trstu so neofašisti pretepli tudi več tamkajšnjih Slovencev.

VARŠAVA — Zahodnonemški kancler Brandt je med svojim bivanjem v Varšavi, kjer je podpisal zahodnonem.—poljski sporazum, povabil predsednika vlade Cyrankiewiczza, naj obišče Zahodno Nemčijo. Datum obiska bodo določili pozneje. Razgovori v Varšavi so pokazali, da na obeh straneh vlada pripravljenost za sporazumno reševanje raznih odprtih vprašanj med obeh državama.

KARAČI — V Pakistanu so bile razen v tistih pokrajinah, ki jih je pred nedavnim opustošila strahotna povodenj, prve splošne volitve, na katerih so se volilci izrekli za program gospodarskih reform, podpravljenje ključnih gospodarskih panog, za večjo socialno pravičnost, popolno avtonomijo in enakopravnost Vzhodnega in Zahodnega Pakistana ter za postopno uveljavljenje načel neblokove politike v zunanjepolitični dejavnosti države. S temi programskimi zahtevami je v Zahodnem Pakistanu prepričljivo zmagala ljudska stranka, v Vzhodnem Pakistanu pa liga Avami. Izid volitev ocenjujejo kot splošen premik na levo.

PARIZ — Predsednik francoske republike Pompidou bo maja prihodnjega leta uradno obiskal Belgijo, kamor ga je povabil kralj Baudouin. Še prej, namreč meseca februarja, pa bo Pompidou obiskal več afriških dežel.

WASHINGTON — Ameriški predsednik Nixon bi rad preprečil splošno stavko železničarjev, včlanjenih v štirih sindikatih, ki štejejo skupno nad 400.000 članov. Zato je priporočil kongresu, naj sprejme ukrepe, na podlagi katerih bi stavko prepovedali za 45 dni.

NEW YORK — Gospodarski odbor glavne skupščine OZN je predlagal, naj bi ustanovili mednarodno univerzo pod pokroviteljstvom Združenih narodov. Ta univerza naj bi imela sedež v Ženevi; kakor znano pa se je za tako ustanovo Združenih narodov s sedežem na Dunaju potegovala tudi Avstrija.

TRST — Po podatkih italijanskih obmejnih služb so meseca novembra na Tržaškem zabeležili 5,6 milijona prehodov čez italijansko-jugoslovansko mejo, to je za 800.000 prehodov več kot v istem mesecu lanskega leta. V rednem mednarodnem prometu je mejo prestopilo 2,9 milijona potnikov, med njimi približno 1,5 milijona italijanskih in 1,2 milijona jugoslovanskih državljanov; s prepustnicami za maloobmejni promet pa je mejo prestopilo približno 2,6 milijona ljudi.

DUNAJ — Na zveznem kongresu avstrijskih protifašističnih borcev in žrtev fašizma (KZ-Verband), katerega se je udeležilo okoli 250 delegatov in gostov iz vseh zveznih dežel, je predsednik dr. Soswinski naglasil potrebo po sodelovanju med žrtvami fašizma ter žrtvami vojne, ker so končno vsi bili žrtve zločina nacističnega režima. Med glavnimi nalogami je navedel skrb za to, da se vsebina in pomen protifašističnega odporiškega gibanja ohrani in posreduje bodočim generacijam.

VATIKAN — Medtem ko je široka italijanska javnost pozdravila dejstvo, da je italijanski parlament končno le izglasoval zakon o razvezi zakona, je Vatikan ta odločitev močno razburila. V prvem govoru, ki ga je imel po vrnitvi s svojega obiska v Aziji, je papež Pavel VI. med drugim dejal: „Ne moremo skriti ogorčenja, ki nas je prevzelo, ko smo zvedeli za novico, da je celo v Italiji sprejet zakon o ločitvi zakona.“

NEW YORK — Politični odbor glavne skupščine OZN je sprejel resolucijo 16 držav, ki vsebuje prvi splošni program za razorožitev. Program, ki ga vsebuje resolucija, opredeljuje obča načela razorožitve, do neke mere pa določa tudi pomensko zaporedje posameznih vprašanj na področju jedrske in konvencionalne razorožitve. Resolucija je v imenu predlagalcev obrazložil jugoslovanski delegat Milorad Božnovič, ki je opozoril na dejstvo, da so pogajanja v ženevskem razorožitvenem odboru vse doslej potekale brez slehernega trdnega programa in celo brez dnevnega reda.

OBJAVA

Državne gimnazije
za Slovence

V soboto 19. decembra 1970 ob 9.30 uri dopoldan bo v modri dvorani Doma glasbe (Konzerthaus) občni zbor Zdrženja staršev z običajnimi poročili, razrešnico, volitvijo novega odbora in predavanjem o projektu gradnje Državne gimnazije za Slovence.

Istega dne popoldne od 13. do 16. ure bo na Državni gimnaziji za Slovence „DAN STARŠEV“. Starši naj bi izkoristili priložnost, da se pomenijo s profesorji o učnem uspehu svojih otrok.

Ravnateljstvo

Državne gimnazije
za SlovenceGostovanje SLG iz Celja
PRAVI PRAZNIK SLOVENSKE KULTURE

Vsako gostovanje iz matične domovine je za nas koroške Slovence praznik. Poseben praznik pa je, kadar ob takim gostovanju gre za gledališko ustanovo, ki posreduje najvišje dosežke v izražanju odrske umetnosti. To priložnost nam je od nedelje do torka tega tedna nudil ansambel Slovenskega ljudskega gledališča iz Celja, ko je bil gost naših osrednjih kulturnih organizacij — Slovenske prosvetne zveze in Krščanske kulturne zveze — in je v skupni organizaciji le-teh nastopal s tragedijo Otona Župančiča „Veronika Deseniška“ v Železni Kapli, Šmihelu, Borovljah in Št. Jakobu v Rožu.

Kdor je v teh dneh obiskal eno izmed predstav celjskega gledališča, je bil deležen izredno lepega kulturnega užitka in to v dvojnem pomenu. Imel je priložnost spoznati delo enega največjih ustvarjalcev slovenske besedne umetnosti Otona Župančiča, hkrati pa doživeli mojstrsko izvajanje po igralcih, ki so tragedijo Veronike Deseniške živo pričarali na oder. In teh obiskovalcev ni bilo malo, saj so jih prireditelji na vseh štirih predstavah našli skupno okoli dva tisoč. To je zgovoren dokaz, kako se naše ljudstvo zanima za kulturo in umetnost, s kakšno pozornostjo jo sprejema. Uspeh pa je brez dvoma tudi v skupni akciji naših prosvetnih organizacij v izvedbi gostovanja, ki je, kot svojčas gostovanje Šentjakobskega gledališča iz Ljubljane, pri našem ljudstvu našlo vsesiransko odobravanje, s tem pa tudi potrdilo, da so skupna prizadevanja na kulturnem področju pravilna.

Gostje iz Celja so najprej nastopili v Železni Kapli, kjer jih je ob

prihodu s svojo pesmijo pozdravil pevski zbor SPD „Zarja“. Pred pričetkom in ob koncu predstave sta besede pozdrava in zahvale spregovorila predstavnik organizacij prirediteljic, v imenu domačega društva pa predsednik Peter Kuhar. Že prva predstava ansambla Slovenskega ljudskega gledališča iz Celja je pokazala, kako kvalitetno gledališče je prišlo med nas, saj je občinstvo, ki je dvorano napolnilo do zadnjega kotička, z vso pozornostjo spremljalo prizor za prizorom in tragedija Veronike Deseniške je marsikateremu gledalcu izvabila solze v oči.

Tu ne mislimo dajati posebne ocene o umetniški ravni ansambla celjskega gledališča, kajti o tej uprizoritvi so že spregovorili priznani gledališki kritiki, katerih ocene smo objavili tudi v našem listu. Kot strokovnjaki na tem področju so izrekli priznanje in pohvalo tako režiserju, ki je ravno za to režijo bil posebno nagrajen in izvajalcem posameznih vlog. Potrdilo in priznanje za mojstrsko igranje je našim gostom občinstvo izkazalo z rekordnim obiskom ter z burnim in navdušenim aplavzom na vsaki predstavi. To so potrdile tudi besede zahvale, ki so jih izmenoma izrekli predstavniki obeh organizacij gostiteljic ter besede režiserja Francija Križajca, ki se je v imenu ansambla zahvaljeval občinstvu za tako pri srčen sprejem in ki je dejal, da takih uspehov, kot prav na Koroškem, še niso doživljali.

Posameznih prireditev so se udeležili tudi številni častni gostje med njimi predsednika obeh organizacij koroških Slovencev NSKS in ZSO dr. Reginald Vospornik in dr. Franci

S P O M E N I C A

Slovenskega zdravniškega društva
o odnosu zdravstvene službe do Slovencev na Koroškem

Slovensko zdravniško društvo v Ljubljani je 27. 11. 1970 naslovlilo na Skupščinsko komisijo SR Slovenije za mednarodne odnose naslednjo Spomenico o odnosu zdravstvene službe do Slovencev na Koroškem:

Slovenski zdravniki ponovno ugotavljamo, da naš življenjski Koroškem še vedno ni deležen pravic, ki mu jih zagotavljata senžermenska in državna pogodba. Seznanjeni smo, da v zdravstveni službi na terenu in bolnišnicah slovenski bolnik večinoma nima možnosti uporabljati slovenski jezik. Tako se mu preprečuje nujno potrebna komunikacija z zdravnikom in drugim osebjem v zdravstvu.

Takšno stanje ni zgolj groba kršitev osnovnih človeških pravic, temveč tudi osnovnih zahtev medicinske etike.

Imamo pa tudi podatke, da se slovenski bolnik v zdravstvenih ustanovah ponižuje in smeši, kadar poskuša uporabljati svoj jezik.

Po opozorilu, ki ga je 25. redni občni zbor SZD naslovlil na zdravniško zbornico Koroške, se razmere niso spremenile.

Dogodki ob proslavljanju 50 letnice plebiscita nas prepričujejo, da zgoraj opisane razmere v zdravstvu sodijo v sklop nacionalne nestrpnosti do Slovencev na vseh področjih javnega življenja.

Smatramo, da je naša zdravniška, človeška in nacionalna dolžnost seznaniti Vaš naslov z opisano obliko nacionalnega zatiranja in Vas prositi, da poduzamete potrebne korake, ki naj zagotove uresničitev naslednjih zahtev:

V predelih Stajerske in Koroške, kjer prebivajo Slovenci, in v bližnjih zdravstvenih centrih, kamor se zatekajo po pomoč, naj se Slovincem zagotovi enakopravna raba slovensčine v vsej zdravstveni službi. Zato naj se tam nastavlja osebje, ki obvlada slovensčino. Enako je potrebno zgornji zahtevi prilagoditi tudi uradno poslovanje in uvesti dvojezične napise.

Prepričani smo, da so navedene zahteve v skladu z meddržavno pogodbo in ne presegajo njenih določil. Zato slovenski zdravniki pričakujemo, da se bodo naše zahteve dosledno izvrševale in da se bo proti kršiteljem odločno ukrepalo.

Besedilo spomenice je Slovensko zdravniško društvo poslalo v vednost tudi Izvršnemu svetu SRS, CK ZKS, Sekretariatu za zunanje zadeve, Republiški konferenci SZDL, generalnemu konzulatu SFRJ v Celovcu in Zdravniški zbornici Koroške, v objavo pa vodilnim listom v Sloveniji oz. Jugoslaviji ter koroškemu in primorskemu tisku.

Koroški dijaški zvezi
v premislek

Dijaki ste nastopili z „Dnevnikom Ane Frank“ v koroški javnosti, zato tudi moja beležka o vašem nastopu v javnosti. Taka je norma po vsem kulturnem svetu. Taka je odgovornost. Bistvo je kritičen odnos do kulturnega dela. Če se hočemo koroški Slovenci še naprej ohraniti, kulturno razvijati, velja ta norma še prav posebno za nas.

Ne želite nesmiselne polemike, pravite, pa ste jo istočasno s svojo Izjavo sprožili. In vendar mislim, da ni čisto nesmiselna, če se bo držala STVARI, se pravi VAŠE UPRIZORITVE, tako bo prav gotovo kratka, jasna, stvarna — in učinkovita: da boste (ali ste nemara itak že?) igro v nakazanih smereh pred nadaljnimi gostovanji po podeželju popravili, izboljšali. To pa se da narediti samo s strokovnim lektoratom in strokovno režijo (akademsko izobraženim režiserjem). V mislih mi je skrbno izbrusen nastop nekih osmošolcev pred vami — v komediji Hansa Weigla Namišljeni zdravnik. Ti so imeli dolge zamudne bralne vaje (strokovni lektorat) in igralca ljubljanske Drame za režijske napotke.

Torej — lahko navežete že na tradicijo, samo ne nazaj! Ne izjav, vaj vam je treba. Če pa sem vam lahko kako v pomoč, sem vam seveda na voljo. Če ne najdete drugih.

Janko Messner

Vse na znanstvenem delu zainteresirane vabimo na

2. KOROŠKE KULTURNE DNI

ki bodo v času od 28. do 30. decembra 1970 v Delavski zbornici v Celovcu.

Na letošnjem seminarju bodo referenti iz Slovenije in Koroške obravnavali probleme koroških Slovencev v letu 1970 z ozirom na njihov zgodovinski razvoj. Važen del programa bo posvečen vlogi koroških Slovencev v prostoru Alpe-Jadran.

Podroben spored bomo objavili v prihodnji številki.

Pripravljali odbor

Zwitter, deželni poslanec Hanzej Ogris, vodja manjšinskega šolskega oddelka okrajni nadzornik Rudi Vouk, strokovni nadzornik dr. Valentin Inzko, ravnatelj slovenske gimnazije dr. Pavle Zablantnik in drugi; nadalje jugoslovanski generalni konzul v Celovcu dipl. inž. Karmelo Budihna in konzul Branko Čop; prav tako pa tudi predstavniki občin kot v Železni Kapli župan deželni poslanec Lubas, v Borovljah podžupan Woschitz in župan v Št. Jakobu Gressl, ki so na prireditvah bili posebej pozdravljeni.

Po predstavi v Šmihelu sta Slovenska prosvetna zveza in Krščanska kulturna zveza za goste iz Celja priredili v Tinjah poseben sprejem, na katerega sta povabili tudi predstavnike narodnih in kulturnih organizacij koroških Slovencev in generalnega konzulata. Na spreje-

(Nadaljevanje na 4. strani)

KULTURNE DROBTINE

● V Idriji so se sestali predstavniki slovenskih revij, ki izhajajo na Primorskem in v Trstu. Posebno skrb so na tem srečanju posvetili Slovincem v Italiji in Avstriji ter zahtevali ustrezne ukrepe v njihovo korist oz. zaščito. Pri tem je bilo poudarjeno, da velja to zlasti za beneške Slovence, ki nimajo nobenih narodnostnih pravic, ter za koroške Slovence, „ki so v zadnjem času ponovno močno izpostavljeni šovinistični politiki in pritisku“.

● Deželna galerija v Celovcu je pripravila novo razstavo z naslovom „Nove pridobitve koroške Deželne galerije 1965-1970 — Slikarstvo in plastika“. Razstava je dnevno odprta od torka do sobote od 9. do 12. in od 13. do 16. ure, ob nedeljah in praznikih pa od 10. do 12. ure.

● Danes bo Cankarjeva založba v Ljubljani proslavljala 25-letnico delovanja. Ob tej priložnosti bodo podelili tudi nagrade Ivana Cankarja.

● Drama makedonskega narodnega gledališča v Skopju obhaja letos srebrni jubilej. V petindvajsetih sezonah so člani tega gledališča izvedli več kot sto del domačih in tujih dramskih piscev.

TONE SVETINA

49

UKANA

PRVA KNJIGA

18

Po kmečki izbi, z ogromno pečjo v enem kotu in z veliko mizo, obdano s klopami v drugem kotu, se je sprehajal mož krepke postave, obut v škornje in v novi obleki nemškega oficirja. Za spoznanje sklonjen naprej, z naočniki na očeh in gladko počesanimi lasmi, je bil podoben znanstveniku, ki rešuje zamotano nalogo. Poteze njegovega obraza so bile ostre, jasno načrtane, pravi izraz pa so dobile v napačni, oglati bradi in rahlo upognjenem nosu. Čelo je imel visoko, oči bistre in tople. Včasih je postal in se zadržal skozi zamreženo okno. Pogled mu je ušel med sadnim drevjem na hribovje v ozadju in se vrnil na stezo ob gozdu, kot bi koga pričakoval. Potem je spet z enakomernimi odsekanimi koraki meril izbo in premišljal. Na mizi in po klopih je bilo razvrščeno precej papirja. To je bilo gradivo, v katerega se je z Bliskovo pomočjo poglobljajal že nekaj noči in iskal resnico. Naletel sta na podobne težave, kakor listi, ki so hoteli razbrati pismenke Inkov.

Mož, ki se je spoprijel z gestapom in mu napovedal neizprosni boj. Človek, katerega lastnosti je občudoval Blisk in v katerega so zaupali voditelji gibanja. To je bil Pemc, šef obveščevalnega centra divizije. Po svojih vojnih uspehih je bil znan po vsej alpski coni, kot komisar gorenjskega odreda pa se je priljubil Gorenjcem, saj je prva leta par-

tiziral med njimi in se odlično ujel z njihovo trmo in ponosom, ker jim je bil po značaju močno podoben. V komunistično gibanje se je vključil pred vojno, za puško pa je zgrabil takoj enainštiridesetega leta. Bil je tekstilni tehnik. Pred vojno je delal v kočevskem rudniku in po mariborskih tovarnah. Spopadel se je z buržoazijo in režimom, zato so ga nadzirali in preganjali. Klicali so ga tudi z imenom Mafejka, ker pa je bil po rodu Čeh, se ga je kmalu prijel ime Pemc.

Na Gorenjskem je spoznal zvijačno in brezhibno delo gestapa. Sedaj se je pripravljajal, da agenturi v enotah divizije zada udarec, od katerega se ne bo več opomogla. Vedel je, da ga čaka težka naloga. Bil je obdarjen z nadpovprečno inteligenco, v vztrajnostjo in odločnostjo v kritičnih situacijah. Njegov spomin je beležil na videz nepomembne stvari, ki so jih drugi gladko prezrli, ker so jih imeli za nevažne. Vso to drobnarijo je kopičil v sebi in skrbno izbiral važno od nevažnega in si iz drobcev gradil novo resnico, ki je marsikaterega aktivističnega zanesenjaka osupnila. Njegov um je združeval umetniško fantazijo pri razlagi in ustvarjanju položaja in preciznosti tehnika, vojaško doslednost in brezkompromisno udarnost pri izvedbi. To mu je pomagalo, da se je znal živjeti v sovražnika in je z njegovimi očmi proučeval položaj in gradil svoje načrte. Znano je bilo, da ni bilo akcije, ki bi spodletela, če si jo je bil zamislil on. Ko mu je partija na jesen trinštiridesetega zapala dolžnost šefa obveščevalnega centra, se je z vso vztrajnostjo zagrizel v delo. Po Gorenjski in Primorski vse do Trsta je razpredel obveščevalno mrežo in zbral podatke, katerih rezultati so bili na mizi in po klopih v nakopičenih papirjih. Pemc se je skoraj golorok spopadel z gestapom. Proti njihovim številkam, šolanim policijskim kadrom, že 10 let urejenim kartotekam, denarju, priseljevanju, je postavil svoje, v začetku kaj skromne sile. Zavedal se je, da

nima šolanih obveščevalcev, toda za seboj je čutil ljudstvo, tisto opazujočih oči in ušes, ki vse vidijo in vse slišijo, in je treba to, kar vedo zbrati in uporabiti. Temu sistemu ne more biti kos nobena, še tako dovršena policijska tradicija, čeprav jo imajo v rokah sposobni in brezobzirni ljudje.

Pemc je že precej poznal svoje protigralce in proučil je marsikatero podrobnosti, ki jih je zbrala varnostna obveščevalna služba. Gradivo o izdaji bele garde v Cerknem ni dalo pomembnih podatkov o problemu, ki mu ni pustil spati že nekaj dni. Zdal si je bil na jasnem, da je načrt napada na partijsko šolo dal le vojaški strokovnjak in to iz njihovega štaba. Tako dolgo je ožil obroč možnosti, dokler v njem ni ostal en sam človek. Sredi premišljanja, kako dokazati izdajo temu človeku, ga je zmotil ropot v veži. Brez trkanja je vstopil Blisk, z ročko petroleja v rokah in ves nasmejan.

„Divizijski intendant mi je oponesel, da obveščevalci pijemo petrolej ali pa ga zamenjujemo za žganje. Če ne bi prišel Dule, bi ga dobil samo pol litra. Šele ko ga je nakuril, nam ga je dal tole ročko. Najbrž se je zbal, ker mu je obljubil da ga bo za mesec dni prenesel k nam na shujševalno kuro.“

Pemcu so se usta razleza v prijeten nasmeh.

„Dule nas razume. Saj nam res gori luč noč in dan kakor v cerkvi.“ S stene je snel briljavo, ki je utripala in ugasnila, ker je zmanjkalo goriva. Blisk je nallil do roba, potem sta nalila še eno in prižgala. Soba je napolnila prijetna svetloba. Pemc se je z irhovino obrisal očala in spet sta sedla za mizo k svojim papirjem, iskala naprej in izpisovala s poročil na posebne pole papirja.

Pri delu ju je najprej zmotil Poljak Tomo, ki je prinesel poročila iz Vojkove brigade. Prišel je nekaj ur daleč s položajev nad Idrijo. Po nalogu Pemca je v teh enotah raziskoval vzroke demoralizacije v nekaterih četah, ki so bile

za oddih in razvedrilo

Balada o izsušenem jezeru

(VIZIJA PO ATOMSKI KATASTROFI NA KOROŠKEM)

Stala sta kraj dolge, blatne kotline. Tam je še nedavno bilo jezero — resno in spokojno. Podolgasto se je vijugalo med večjim mestom in številnimi naselji, ki so s svojo ljubkostjo in živahnostjo vabila letoviščarje vsega sveta. Danes pa na tem kraju, na čigar obalah so ostale le še ruševine nekdanje poezije, poginjajo rastline, ni več živali na zemlji, ne ptic pod nebom. Niti človeka, te večno nemirne mravlje, ni več videti kraj bisernega jezera, sedaj izsušenega do zamocvirjenega dna.

Le dva od vseh sta preživela ono strašno katastrofo, le dva: Severni in Južni sosed. Sicer je pa znana stvar: vola pobiješ, človek pa obstane zaradi svoje trdoživosti in neverjetne prilagodljivosti in silne volje.

Večji — Severni se je čudil manjšemu — Južnemu, kako da je obstal, saj je bil po ljudskih štetjih že davno izbrisan in sploh smrti zapisan. Glad ga je Južnega — manjšega. Kljub silnemu udarcu usode je v njem ostalo še dovolj in preveč njega samega: samozavesten, nepopustljiv, okruten in ohol in neumljen ter dedno obremenjen s kompleksom superiornosti, kadar je šlo za njegove pojme o življenjskem prostoru in njegovi rasi.

Ni mu šlo v glavo, da je prav ta Južni, že davno smrti zapisani, sedaj živ pred njim.

Takrat pa se je Južni zganil iz svoje zavzetosti:

„Kako pa, da si ti, Severni, obstal po tej pošastni katastrofi? Menil sem, da vas je zgoraj vse uničilo, da smo se le mi ob gorah poedini še obdržali. Tako sem pač mislil. Kadar pride vihar, odnese najprej velika drevesa, manjša se pravočasno upognejo in ko zdvija orkan čeznje, se zopet vzravna. In ko sem šel iskat naše jezero, sem našel, glej, še tebe živega.“

Severni se je namrščil:

„Kaj pa govoriš na široko? Kopriva ne podleže — si mislil reči. Kratak in jedrat bodi! Sicer pa, kaj bi se še naprej prepirala. Sedaj je konec vsega, konec tudi najinega pričakanja za ta prelepi košček moje Domovine.“

„Vendar je prav, da bolnik ob zadnji uri poravna svoje račune, kakor je tudi na smrt obsojenemu dovoljeno, da izreče zadnjo, željo, zadnjo misel. Ko nam življenje ugaša, vrednotimo vrednote življenja drugače,“ mu je segel v besedo Južni.

Zamislil se je in čez čas nadaljeval:

„Ko gledam najin porušeni dom, nehote ugotavljam, da sem prišel v to hišo zelo mlad in nezrel. Zato se prav nič ne čudim, da si zasedel vse prostore v severnem delu zgradbe in me, neobgljenega, utesnil v zadnjo kamrico na južni strani. Ko sem toliko okrepil svoje otroške moči, da sem sedel z lastno močjo in se ogledoval iz zibelki okrog sebe, je bilo tebi že to preveč. Vse še nekam razumem, le to mi ne gre v glavo, da si mi očital, da te hočem uničiti in pregnati, ko si me začel daviti in me skušal iz zibelki pregnati. Še zgražal si se, ko sem pri tem poskušal kričati in se otepal, kot sem vedel in znal. Tega, oprost mi, verjetno tudi danes ne bi znal razložiti.“

„Nehaj že vendar! Prav, ti tega nikdar ne boš mogel doumeti. Poslušaj: vse to sem delal v čisti zavesti, da opravljam najvišje rodoljubno delo s tem branim svoje severnjaštvo, čisto in plemenito, nasproti barbarškemu jugu. Tako so me vzgajali in bila je Domovinska ljubezen, ki me je vodila pri vsem tem. V imenu svetih pravic močnejšega sem te grabil za vrat. Zakaj pa nisi takrat priznal, da si rojen za hlapca? Zakaj se nisi izjavil za srečnega, ko sem ti dovolil, da služiš meni? Takoj bi odjenjal moj smrtni objem. Dovolil bi ti ostati v moji hiši in smel bi dihati isti oplemeniteni zrak. Kako da ne moreš razumeti, da ne more biti vsak gospodar in da so na posestvu potrebni tudi hlapci? Hlapec, ta beseda se samo sliši slabo. Lahko bi se zedinila za drugo ime — recimo: nižji kmetijski

tehnik, ali pa bodimo velikodušni — kmetijski tehnik, ali celo referent. To pa moraš priznati, da hlapcu ne moremo reči direktor. Vrabcu bi se nama smejali. Lahko bi mi kdo očital hlinavstvo, licemerstvo in kar je še takih grehov. Pa tisto tvoje sklicevanje na lastne kneze in vojvode v davnini, kaj bi s tem! Saj vidiš, kako hitro je bilo po njih, kako hitro sem obračunal z njimi. Ni vsak rojen za gospoda — tudi kmetijske referente potrebujemo. Le priznaj, tvoje nespametno otepanje je škodilo le tebi. Še bolj si si zadržal zanko okrog vratu. Razume se, da sem ti moral mašiti kričava usta, da ne bi vznemirjal sovaščane na kolhozu, imenovanem Zemlja. Meniš, da nimajo resnejših stvari, kot poslušati tvoje otročarije. Pa tisto koketiranje z brati na jugu! Misliš, da mi to ni šlo na živce? Ali nisem upravičeno smatral to za resno grožnjo? Boš mar zanikal, da so prav otroci že velikokrat pognali rdečega petelina v streho in s tem upepelili domačijo? Ja, ja, mein lieber Windischer; dejstva, suha dejstva, ne pa fantazije in otročje blodnje!“

Močno se je ugreel Severni, preden je pustil do besede Južnega, ki je potem dejal:

Pavle Kernjak:

Ana, nina, nana

Ljubim te, devojka Ana, ljubim te, ljubim te. Kakor mana si mi, Ana, kakor balzam na srce.

Ana, nina, nana.

Tvoje oči, tvoje lase, tvoje srce ljubim, Ana.

Tvoje pogled, tvoj smehljaj, tvojo mladost ljubim, Ana.

Ana, nina, nana.

Daj mi pušljec, dekle Ana, za spomin, za spomin. Nagelj rdeči daj mi, Ana, in dehteči rožmarin.

Ana, nina, nana, ljubim te, slovensko dekle.

HUMORESKA

ZAKONSKA LOGIKA

— Ljubljena, tako srečen sem! Da, vse bo tako, kot ti želiš. Tri cele mesece bova preživela na poročnem potovanju. Obšla bova vso Evropo — Rim, Benetke, Milan, Nico, Pariz. Tvoje želje so zame zakon! Toda mar niso trije meseci preveč? Morda bi bilo dovolj mesec dni. Prihraniva ta denar, morda bova našla lepo hišico.

— Strinjaš se z menoj, mar ne? Vedel sem, da imaš zlato srce! Veš, na kaj sem se spomnil: zakaj bi šla v inozemstvo! Ni slabo potovati po domači deželi!

— Saj si angell! Vedel sem, da misliš tako kot jaz. In naj ti še nekaj rečem: potovanja so zelo utrudljiva. Zlasti poleti. Vlaki so polni, morje je nemirno. Bolje če odideva kam v nedeljo. Zakaj ne! Vse, kar si želiš, ti bom izpolnil!

— A reci mi, zakaj bi se vlačila po hotelih? Da bi metala denar v veter? Bolje bo, če ti za ta denar kupim lep nakit. To bo spomin za vse življenje!

— A če trezno razmisliha, le kaj ti bo ta prstan? Ti si skromna dekle, z dobrim okusom. Menda se ne boš okrasila kot novaletna jelka. Ali pa se hvalila v družbi, da ti je prstan kupil tvoj zaročenec! Čemu? Bolje bo, če za ta denar naredimo razkošno svatbo

„H komu pa naj bi se oziral, pri komu iskal pomoči v življenjski ogroženosti, če ne pri bratski roki, ki je rasla v ugodnejših pogojih? Ti si mi štel v zlo, ko sem bil ponosen nanj, na zrejšega, močnejšega. Zameril si mi, ko sem postajal samozavestnejši, ko je prihajal v našo hišo razkazovat svoje umotvore in spretnosti, povsem enakovredne tvojim. Sploh slišati nisi hotel, da je moj sin, moj pevec, že pred več kot sto leti čarobno zapel o sožitju, v slogu, ki ga celo tvoji poeti nikdar niso zmogli!“

Zive naj vsi narodi, ki hrepene dočakat dan, da, koder sonce hodi, prepri iz sveta bo pregnan. Da rojak, prost bo vsak, ne vrag, le sosed bo mejak.

Imenuješ to otročje blodnje? Zameril si mi, ker se mi je srce širilo v zanosu, ko se je moj sokol pognal skozi zrak dalj, kot je kdajkoli zmogel poleteti ptič iz vašega oholega gnezda. Moji bratje v južnih naseljih so takrat že preboleli glavne otroške bolezni, ko si jih sredi zoritvene rasti napadel s svojimi soimenjaki na najbolj surov način, kar zgodovina pomni. Takrat je že po naše izgovorjena beseda bila istovetna z izdajstvom, zločinom. Plačevali smo svoje ime s pregnanstvom v taborišča, s smrtjo ob kolih, pod giljotino ali z milostno svinčenko. Toda izzval si me k poslednjemu obupnemu dejanju k uporu. Takrat smo se združili preko gora in z golimi rokami začeli trgati orožje iz rok roparja. Opravili smo zadnji zrelostni izpit. Dokazali smo, da se znamo boriti za svoj obstoj. Tudi to je treba izpričati v življenju: pripravljenost na krvavo borbo. V boju na življenje in smrt je treba dokazati junaštvo. Izpričali smo ga pred vsem svetom. Morda je celo tebi prišlo do zavesti, da ne poznamo šale in da je moja pest trša od tvoje glave. Potem sva imela priložnost, da tekmujeva v premagovanju vsakdanjih težav, v iskanju pravilnejše človečanske misli in boljše človeške družbe, v tekmovanju lepote duha in telesa, v iskanju lepšega, človeka vrednega življenja. In sedaj ko mi je v žilah zaplala mladeniška moč, sedaj pride katastrofa in z njo konec naše poti.“

Južni si je kratko oddahnil in potem nadaljeval:

„Iščem besed, da bi izrazil najino življenjsko problematiko, najino usodnost: Moja nesreča je bila v tem, da sem bil pred 1300 leti, ko si začel s severa siliti na našo rodno zemljo, še premlad in nezrel; ti pa si že takrat imel puberteto za seboj in ko si me prvič zgrabil in spravil podse, se te misem več mogel otresti. Nisva razumela svojega časa in čas naju je

Smeh stoletij

Prvič v zgodovini so Rimljani pokazali svoj pohlep in željo po osvajanju v tretjem stoletju pred našim štetjem, ko so se izneverili prijateljstvu s Kartagino. Z menjajočo se bojno srečo je dosegla zdaj ena, zdaj druga stran doletene vojaške uspehe.

Pripovedujejo, da je Hamilkar, vojskovodja Kartaginec, ki je oblegal Sirakuze, sanjal, da bo naslednji dan že obedoval v tem mestu. Naslednje jutro je napadel v upanju, da se bodo sanje uresničile. Res je še isti dan obedoval v mestu, toda ne kot zmagovalc temveč kot ujetnik.

Vendar je bil Hamilkar znan kot sposoben bojevnik in je posest Kartagine močno razširil, zlasti v Španiji, kjer je tudi padel. Njegov sin Hannibal, ki je s svojim slavnim pohodom preko Pirenejev prizadejal Rimljanom mnogo strahu, je zvesto izpolnjeval oporoko svojega očeta.

Nekoč je Hannibal ukazal svojemu poveljniku Prusiu, naj napade sovražnika. Ta pa je okleval, češ da drobovje darilnih živali ne prerokuje nič dobrega.

„Kaj!“ je vzkliknil Hannibal, „menda ne zaupaš bedni mrhovini bolj kot vojskovodji, ki je v vojnah osivel!“

Vrhnja rimska plast je veseljačila dalje. Takrat je živel Lucius Lukul, ki je bil največji sladkokosec starega veka. Imel je veliko številno jedilnico in zadoščalo je, da je imenoval svojemu oskrbniku dvorano, kjer je hotel jesti, in ta je že vedel, katere jedi mora pripraviti. Nekoč ni bil zadovoljen z obedom.

„Misil sem, da bo pripravljeno kosilo zadostovalo, ker ni povabljenec,“ se je izgovorjal Lukul.

„Beži no,“ ga je zavrnil Lukul. „Ali nisi vedel, da je danes Lukul povabil Lukula na kosilo!“

pregazil. Ne samo naju, ves zemeljski globus je opustošil v svoji pošastni, nebrzdani in neuravnovešeni moči — človek sam. Danes, po tej svetovni katastrofi, pa lahko oba ugotoviva: Kako da nisi uvidel, da sem tudi jaz, Južni brat, potreben in imam pravico do krpice zemlje pod svobodnim soncem! Kako da nisva spoznala v srcu, kar sva pogosto imela na jeziku — da sva si brata, ki moreta složno živeti v skupni hiši, da lahko živita pod isto streho, drug ob drugem, svobodno in enakopravno. Ti si se tolkel za pravice svojega brata v Južni deželi, meni pa si odrekal isto pravico na moji lastni zemlji, čeprav si vendar ti prišel k meni v hišo in ne jaz k tebi. In videla sva na tem kontinentu državo, kjer živijo v bratski slogi trije narodi. Videla sva, pa nisva znala posnemati. Kolikšna je beda človeka v njegovi zaslepljenosti!“

Se besedo „neizmerna“ sem slišal, potem pa sta se že toliko oddaljila, da ni bilo več kaj razumeti. Izginjala sta v daljavi — večji Severni in manjši Južni. Držala sta se za roke kot dva dobra, resnična brata, potem ko ju je usoda dovolj močno tepela. V daljavi sta bila videti le še kot dve piki, dve skoraj enaki pičici. Ne vem, če sta še čutila potrebo govoriti: po njuni hoji bi sodil, da sta obmolknila. Z očmi umirajočega sta jasno videla in čutila svojo usodnost, a je nista več mogla odvrniti.

Njuna domovina je bila sedaj pr o sta človeka in nedeljeno opustošena. Vrba je samevala ob bregu, in je venela, ko se ni mogla več ogledovati v gladini jezera, nekoč lepega, kjer je nekoč cvetelo bujno letovišče, kot blago človeško oko. V tej biserni deželi so bila vsa jezera izsušena in blatna korita so zijala mrtno kot očesne dupline slepeca v okuženo nebo. Vrba je samevala in hiralala: „Ljudje pod menoj niso pravočasno spoznali svojega časa in pravega cilja...“

Dr. Ivan Rožanec

Za dobro voljo

„Takšna predznanost! Razlagam ti, da je žena rodila sina, ti pa sprašuješ, čigav jel!“

„No, pa oprostil! Sem mislil, da veš.“

„Ali ti lahko predstavim svojo sestrično?“

„Me veseli, moja je tudi že bila!“

„Ko sem vas zadnjič videl, ste bili videti dosti večji, pa manj debeli in več las ste imeli, gospod Buča!“

„Oprostite, ne pišem se Buča.“

„Kaj ne poveste, Buča se tudi več ne pišete?“

Po končani masaži v parni kopeli je maser pacienta trikrat plosknil po zadnjem delu njegovega telesa.

„Ali spada to še k masaži?“ vpraša stranka.

„Pravzaprav ne, toda naš zvonec je pokvarjen in s tem dam svojemu kolegi znamenje, da mi pošlje naslednjega.“

„Kaj praviš k temu, Frida? Janez je včeraj padel predme na kolena.“

„Saj sem vedno rekla, pri vas tla preveč ločite.“

„Vsekakor mi moraš dati nekaj denarja, očka. Končno ne morem pri osemnajstih letih hoditi okrog praznih žepov!“

„Komu to govoriš?“ odvrne oče.

„Jaz jih imam enainpetdeset in moram prav tako.“

Pepe pride z lova domov.

„Ali si kaj prinesel?“

„Da.“

„Kaj pa?“

„Prazen želodec.“

Direktor naredi kratek obhod po pisarnah. V eni izmed sob najde pri mizi spečega službenca.

„Kako dolgo ste že pri nas?“

„Tri dni.“

„To pa ste se budičevo hitro vživeli!“

Azis Nesih

Športni vestnik

● ODLIČEN ZAČETEK

Ob koncu minulega tedna se je v Obertauern začela sezona alpskega smučanja. Na mednarodno zasadenih tekmovanjih v soboto in nedeljo so se avstrijski alpski smučarji izvrstno odrezali. V soboto je pri ženskah zmagala Monika Kaserer, drugo in tretje mesto veleslaloma pa so pravtako zasedle mlajše avstrijske reprezentantke. Svoj prvi nastop po dveh letih je slavil pri moških Reinhard Tritscher, ki je zasedel odlično 4. mesto v skupni oceni dveh veleslalomov. Prvo mesto je zasedel Avstrijec Harald Rofner, ki je premagal zmagovalca prvega veleslaloma Davida Zwillinga za nekaj stotink sekunde. Tretje mesto je zasedel Švicar Adolf Rösti.

● CLAY ZMAGOVALEC V 15. RUNDI

V new yorškem Madison Square Gardenu je v ponedeljek bil težko pričakovani boksarski dvoboj v teški kategoriji med nekdanjim svetovnim prvkom Cassiusom Clayom in Argentincem Oscarjem Bonaveno. Boksarski dvoboj leta je v veliko arenno privabil 19.000 gledalcev, ki so bili pričča izvrstne boksarske prireditve. Boksarski dvoboj se je po obojestranskih hudih udarcih končal šele v 15. rundi, ko Bonavena ni imel več moči, da bi se branil hudih udarcev Claya. Boksarski dvoboj je bil izvrsten, saj sta boksalca dva odlična boksarja — na eni strani razigrani „svetovni prvak Clay“, na drugi strani pa nič slabši nasprotnik Bonavena. Kar pravzaprav ni bilo pričakovati niti po treh letih odmora svetovnega prvaka Claya, ki je zaradi prekršitve vojnega prava izgubil boksarsko licenco, se je tokrat zgodilo v New Yorku. Clay je v boju proti Bonaveni dobil toliko hudih udarcev, kot nikdar poprej, vendar ga niso mogli dovolj prizadeti. Da se je dvoboj končal v zadnji rundi, je dokaz, da je tudi Bonavena izvrsten jemalec hudih udarcev. Vendar pa v zadnji rundi ni več mogel stati na nogah in je prvič v svoji boksarski karieri izgubil boj s knock outom. Zmagovalec Clay je s to zmago nad Bonavenom prvi izzval sedanjega svetovnega prvaka Joe Frazierja. Boksarski dvoboj za svetovno prvenstvo bo na programu drugo leto marca in vsote, ki jih bosta tedaj dobila zmagovalec in premagane, bodo vsekakor astronomske.

● NOGOMET

V Avstriji se je ta teden končal prvi del prvenstva nogometne zvezne lige. Po 15. igrah je mogoče ugotoviti, da so se v primerjavi s prejšnjimi prvenstvenimi sezonami letos dogajale kar čudne stvari. Lansoletni kandidat za izstop v nižjo regionalno ligo Austria Salzburg je v sezoni 1970-71 v polčasu na vrhu državne lige ter vodi s tremi točkami prednosti pred dunajskim Rapidom in dunajskim Sportclubom. Koroški zastopnik Radenthein sicer ne zaseda več zadnje ga mesta na lestvici, vendar tudi predzadnje mesto ni nič boljše, saj izpadejo iz te lige na koncu prvenstva trije klubi. Radenthein je po petnajstih tekmah zbral le 10 točk, vendar še ni povsem izgubil kontakta s klubi pred njim, kot so Wacker Wien (prav tako 10 točk) Simmering (11 točk) in GAK (13 točk). V zadnji tekmi je Radenthein dosegel važni točki proti Sturm Durisol iz Gradca (1:0).

Tudi v Jugoslaviji je prvi del prvenstva v najvišji nogometni ligi končan. V prvi zvezni nogometni ligi so slovenski zastopniki v letošnji sezoni bolje odrezali kakor koroški v avstrijskem prvenstvu. Ob polčasu je nogometni klub Olimpija iz Ljubljane na izvrstnem šestem mestu s komaj sedmimi točkami zaostanka za prvouvrščenim Partizanom iz Beograda. Nogometarji iz Bežigrada se razvijajo v vedno konstantnejše moštvo, kar pričajo tudi nedavne zmage proti najboljšim doma in na tujih tleh. V zadnji tekmi prve zvezne lige je Olimpija sicer dosegla doma le 0:0 proti Hajduku iz Splita, vendar je treba upoštevati Hajdukov drugo mesto v lestvici. Če v vrsti ljubljanskih nogometarjev ne bo preobrata in če bo moštvo dosedanjo formo obdržalo tudi čez zimo, imajo Bežigradjani vsekakor izglede, da ob koncu prvenstva pri podelitvi naslova državnega prvaka igrajo precejšnjo vlogo.

Slabše se godi drugemu slovenskemu zastopniku Braniku iz Maribora, ki zaseda 16. mesto v lestvici in ima za seboj le še Bor in Slobodo. Sicer so Mariborčani v zadnji tekmi dosegli proti Boracu 1 točko, vendar tudi ta točka slabega uvrščenja ni mogla zbrisati.

Ob polčasu prve jugoslovanske zvezne nogometne lige vodi Partizan pred Hajdukom in Dinamom.

Knjiga - najlepše darilo

Ko boste izbirali darila za božične in novoletne praznike, pomislite, da je

dobra knjiga najlepše darilo za odrasle in za otroke

Slovenske knjige vseh vrst — romane in povesti iz domače in svetovne književnosti, mladinske in otroške knjige, priročnike, poljudno-znanstvene in poučne knjige, knjige za družino in gospodinjstvo, knjige za ljubitelje cvetja, knjige spominov na zadnjo vojno in partizansko borbo, pesniške zbirke, slovarje in najrazličnejše druge publikacije

vam po ugodnih pogojih (naročila tudi po pošti, plačilo možno v obrokih) nudi knjigarna

„Naša knjiga“ Celovec Wulfengasse

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila: 5.00 — 6.30 — 8.00 — 10.00 — 13.00 17.00 — 19.00 — 20.00 — 22.00 — 23.00 — 24.00.

Dnevne oddaje: (razen ob sobotah, nedeljah in praznikih): 5.05 Ljudske viže — 5.30 Kmetijska oddaja — 5.33 Ljudske viže — 5.40 Jutrnanja opažanja — 5.45 Pisane jutranje melodije — 6.00 Jutrnanja gimnastika — 6.35 Glasba in dobri nasveti — 6.45 Deželni razgled — 7.00 Glasbeni mozaik — 7.45 Lokalna poročila — 8.05 Godba na pihala — 8.15 Oddaja za ženo — 9.00 Za prijatelje stare glasbe — 10.05 Operetni koncert — 11.25 Oddaja za podeželje — 11.45 Za avtomobiliste — 13.05 Deželni razgledi — 13.30 Glasba po kosilu — 13.45 Slovenska oddaja — 15.30 Še vedno priobjuljeno — 16.15 Zenska oddaja — 18.10 Odmev časa — 18.40 Šport — 18.45 Note in beležke — 18.55 Lahko noč otrokom — 19.05 Pregled sporeda — 19.05 Zabeležite si — 19.35 Melodija in ritem — 20.05 Deželna poročila — 22.10 Šport iz vsega sveta.

Sobota, 12. 12.: 5.05 Ljudske viže — 7.55 Naš hišni vrst — 8.20 Oddaja za ženo — 10.00 Šolska oddaja — 11.00 Naša lepa domovina — 13.50 Za zbiralce znamk — 14.20 Godba na pihala — 15.30 Po željah — 17.10 Pestro sobotna popoldne — 18.00 Koroška visokosolska pospeševanje — 18.40 Umetnostna in kulturna kritika — 19.40 Melodija in ritem — 20.10 Dan ljudske glasbe na Predariskem — 21.30 Glasbeni portret: Johannes Heesters — 22.20 Plesna glasba po naročilu.

Nedelja, 13. 12.: 6.08 Igra na orgle — 7.35 Ljudske viže — 8.05 Kmetijska oddaja — 8.15 Kaj je novega — 9.00 Prominentni igrajo svoje najljubše melodije: Walter Reyer — 10.30 Radijska pripovedka — 11.00 Dopoldanski koncert z Dunaja — 12.03 Za avtomobiliste — 13.10 Ogljedalo Mestnega gledališča — 13.45 Iz domovine — 14.30 Po željah — 16.00 Otroška oddaja — 16.30 To je moj Dunaj — 17.05 Sprehod skozi advent — 18.00 Sosedje na jugu — 19.00 Nedeljski šport — 19.30 Deželni razgledi — 20.10 Mala fantazija z Elfriede Ott — 21.00 Hitparada.

Ponedeljek, 14. 12.: 5.05 Pihalna godba za začetek dneva — 9.00 Učenje in nadaljnja izobrazba — 10.00 Enodejanke iz svetovne literature — 10.45 Zenske v današnjem svetu — 11.00 Predbožični čas v besedi, pesmi in glasbi — 14.30 Knjižni kotiček — 14.45 Kulturni problemi Koroške — 15.00 Iz štajerskega glasbenega življenja — 16.15 Ljubezna tehnika — 16.30 Trije narodi v ogledalu svojih pripovedk in pravljic — 17.10 Vojaška godba — 18.00 Oddaja kmetijske zbornice — 18.45 Note in beležke — 20.10 Radijska igra — 21.30 Robert Stolz dirigira.

Torek, 15. 12.: 5.05 Začetek dneva s pihalno godbo — 9.00 Svetovna literatura iz Skandinavije — 9.30 Vesele note — 10.00 Kulturna zgodovina živil — 10.20 Pravice in dolžnosti državljanov — 11.00 Ljudske pesmi in viže iz štajerske — 14.45 Koroška z evropskega vidika — 15.00 Ljudska glasba iz štajerske — 16.15 Kaj je na ženi ljubezni vrednega — 16.30 Otroška oddaja — 16.45 Otroška telovadba — 17.10 Avstrijci o Avstriji — 18.00 Oddaja sindikalne zveze — 19.15 Na obisku pri koroških pihalnih godbah — 20.10 Orkestrijski koncert.

Sreda, 16. 12.: 5.05 Pihalna godba za začetek dneva — 9.00 Bele puščave — 9.30 Vesele note — 10.00 Gledališče in koncert — 11.00 Mednarodne koračnice: Rusija — 14.30 Koroška domovinska kronika — 14.45 Koroška pesem — 15.00 Ura pesmi — 16.15 Zenska oddaja — 16.30 Operetni zvoki iz Avstrije, Rusije in Francije — 17.10 V dunajski kavarni — 18.00 Oddaja industrije — 19.15 Jezik domovine — 20.10 Domovina Avstrija — 21.00 Za prijatelja planin — 21.15 Iz domovine.

Četrtek, 17. 12.: 5.05 Godba na pihala — 9.00 Primerjalna književnost — 9.30 Vesele note — 10.00 Vesele note v svetovni literaturi — 10.45 Nova glasba za otroke — 11.00 Štajerska ljudska glasba — 14.45 Zabeleženo na koroških cestah — 15.00 Iz knjige gostov — 16.15 Kaj je na ženi ljubezni vrednega — 16.30 Leto otroškega vrta — 17.10 Oddaja za vojsake — 17.50 Zakonsko pravno — 18.00 Oddaja obrtnega gospodarstva — 19.15 Kulturna prizma — 20.10 Štajersko-koroške dragocenosti — 21.00 Iz štajerske krajevne zgodovine — 21.15 Iz domačega glasbenega ustvarjanja.

Slovenske oddaje

Sobota, 12. 12.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca — 14.00 Nobel in njegova oporoka.

Nedelja, 13. 12.: 7.00 Duhovni nagovor — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 14. 12.: 13.45 Informacije — Za našo vas.

Torek, 15. 12.: 13.45 Informacije — Športni mozaik — Koroška povest.

Sreda, 16. 12.: 13.45 Informacije — Ob 200-letnici rojstva Beethovna.

Četrtek, 17. 12.: 13.45 Informacije — Koroški kulturni pregled — Pesmi adventa — Pokoncilski pogovor.

Petek, 18. 12.: 13.45 Informacije — Žena, družina, dom.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt — Celovec, Gasometergasse 10, tel. 85-6-24. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 4.30 — 5.00 — 7.00 — 8.00 — 9.00 — 11.00 — 12.00 — 13.00 — 14.00 — 17.00 — 18.00 — 22.00 — 23.00 — 24.00.

Dnevne oddaje (razen ob nedeljah in praznikih): 4.30 Dobro jutro — 5.30 Danes za vas — 5.45 Informativna oddaja — 6.00 Jutrnanja kronika — 6.30 Informativna oddaja — 7.25 Pregled sporeda — 7.45 Informativna oddaja — 10.00 Danes popoldne — 10.15 Pri vas doma — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 12.00 Na današnji dan — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočila vam — 15.00 Dogodki in odmevi — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 19.00 Lahko noč otroci — 19.10 Obvestila — 19.30 Radijski dnevnik — 23.05 Literarni nokturno.

Sobota, 12. 12.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pionirski tednik — 9.35 Vesela godala — 12.10 Iz popularne romantične koncertne literature — 12.40 Na obisku v studiu 14 — 14.10 Glasbena pravljica — 14.30 Po domače — 15.40 Poja basist Walter Berry — 16.40 Dobimo se ob isti uri — 17.10 Gremo v kino — 17.50 Poje Majda Sepe — 18.15 Med pesmi in rapsodijami — 18.45 S knjižnega trga — 19.15 Z ansamblom Lojzeta Slaka — 20.00 Spoznavajmo svet in domovino — 21.15 Panorama zabavne glasbe — 22.20 Oddaja za naše izseljence — 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

Nedelja, 13. 12.: 6.00 Dobro jutro — 6.50 Danes za vas — 7.30 Za kmetijske proizvajalce — 8.05 Radijska igra za otroke — 9.05 Srečanje v studiu 14 — 10.05 Še pomnite, tovariši — 10.25 Pesmi borbe in dela — 10.45 Voščila — 11.50 Pogovor s poslušalci — 13.30 Nedeljska reportaža — 13.50 Z domačimi ansambli po Sloveniji — 14.05 Vedri zvoki — 14.30 Humorska tedna — 14.50 Tipke in godala — 15.05 Nedeljsko športno popoldne — 17.05 Iz opernega sveta — 17.30 Radijska igra — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00 Zabavno glasbena oddaja — 22.20 Zaplešite z nami — 23.15 Jazz za vse.

Ponedeljek, 14. 12.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.20 Cicibanov svet — 9.40 Pojeta Majda Sepe in Arsen Dedič — 12.10 Dopoldanski divertimento — 12.40 Igrajo holandske pihalne godbe — 14.10 Iz del mojstrov lahke glasbe — 14.35 Voščila — 15.40 Poje Lju-

TV AVSTRIJA 1

Sobota, 12. 12.: 15.10 ORF-koncert — 16.00 Listamo v slikanici — 16.20 Doktorji — 17.10 Zivali tvoji prijatelji — 17.30 Boutique — 18.00 Tedenski obzornik — 18.20 Otrokom za lahko noč — 18.25 Kultura aktualno — 18.50 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.16 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Kamela gre skozi iglino uho, veseloliga — 21.30 Šport — 22.15 Čas v sliki — 22.25 Lov na panterja, kriminalni film.

Nedelja, 13. 12.: 15.45 Eldorado — 16.15 Za otroke — 16.25 Filpper — 16.50 Kontakt — 17.15 Za družino — 18.00 Iz moje knjižnice — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Profili — 19.00 Čas v sliki in vprašanje tedna — 19.30 Šport — 20.15 Beethoven: Fidelio, opera — 22.10 Čas v sliki.

Ponedeljek, 14. 12.: 18.00 Teletest — 18.20 Otrokom za lahko noč — 18.25 Slike iz Avstrije — 18.50 Mož od včeraj — 19.16 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Dr. Karl Renner — 21.20 Poštni predal 7000 — 21.35 Kobra prevzemite — 22.20 Čas v sliki.

Torek, 15. 12.: 18.00 Angleščina — 18.20 Otrokom za lahko noč — 18.25 Kultura aktualno — 18.50 Yancy Deringer — 19.16 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Modri cvetovi, film o ponarejalcih denarja — 22.00 Beethovnov rojstni dan — 23.20 Čas v sliki.

Sreda, 16. 12.: 10.00 Element aluminij — 10.30 Mesto dela zgodovino — 11.00 Moja nevesta — 14.25 Mednarodne smučarske tekme — 16.30 Za otroke: Srebrna krogla — 17.10 Kdo rokodelci z nami? — 17.35 Lassie — 18.00 Francoščina — 18.20 Otrokom za lahko noč — 18.25 Slike iz Avstrije — 18.40 Oddaja SPO — 18.50 Ljubi stric Bill — 19.16 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Vaš nastop prosim — 21.05 Drži bombo, ljubica — 22.55 Čas v sliki.

Četrtek, 17. 12.: 10.00 Kaj morem postati — 10.30 Renesansa — 11.30 Ekonomija — 12.00 Komentar aktualnih dogodkov — 18.00 Italijansščina — 18.20 Otrokom za lahko noč — 18.25 Športni mozaik — 18.50 Pater Brown — 19.16 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Zadnji zalet — 21.45 Svet knjige — 22.45 Čas v sliki.

Petek, 18. 12.: 10.00 Kaj morem postati — 10.30 Stekla

Gesucht per Anfangs Januar freundliche

SERVIERTOCHTER

Auch Anfängerin pro Woche 1,5 Tage frei. Verdienst F. 1500.— nebst freier Kost und Logis.

Bildofferten an: Familie K. Lusser-Graf, Hotel Reiser, CH 6460 Altdorf/Uri (Schweiz)

tomerski oktet — 16.40 Iz opernega sveta — 17.10 Ponedeljkovo glasbena popoldne — 18.35 Mladinska oddaja — 19.15 Z ansambli bratov Avsenik — 20.00 Operni koncert — 22.15 Za ljubitelje jazza — 23.15 Za ples igrajo veliki orkestri.

Torek, 15. 12.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Radijska šola — 9.35 Novi posnelki slovenskih narodnih pesmi — 12.10 Iz opere „Ero z onega sveta“ — 12.40 Melodije s filmskega platna — 14.10 Moj svet je glasba — 14.40 Mladinska oddaja — 15.40 Odsokna deska — 16.40 Rad imam glasbo — 17.10 Popoldanski simfonijski koncert — 18.15 V terek nasvidenje — 18.45 Družba in čas — 19.15 Z ansambli Dorka Škoberga — 20.00 Prodajalna melodija — 20.30 Radijska igra — 21.30 Lahka glasba — 22.15 Portret skladatelja Oliviera Messiaena — 23.15 S popevkami po svetu.

Sreda, 16. 12.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Opera matineja — 9.05 Nenavadni pogovori — 9.25 Iz glasbenih šol — 9.45 Pojeta Eida Viler in Miša Kovač — 12.10 Skladbice od vsepovsod — 12.40 Zvoki iz glasbenih revij — 14.10 Koncertni valčki — 14.35 Voščila — 15.40 Med vurturami — 16.40 Na obisku v studiu 14 — 17.10 Jezikovni pogovori — 17.25 Ob 70-letnici slovenskega skladatelja L. M. Škerjanca — 18.15 Iz Mascagnijeve opere „Cavalleria rusticana“ — 18.40 Naš razgovor — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00 Koncert Simfoničnega orkestra RTV Ljubljana — 22.15 S festivalov jazza — 23.15 Popevke jugoslovanskih avtorjev.

Četrtek, 17. 12.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Radijska šola — 9.35 Pojejo Jožica Sveta, Meta Malus in Rafko Irgolci — 12.10 Iz Glinkove opere „Ivan Susanin“ — 12.40 Z ansambli domačih napevov — 14.10 Pesem iz mladih dni — 14.30 Ljubljanski jazz ansambel — 14.45 Mehurčki — 15.40 Koncert zbora „Temelko Nenkov“ iz Bolgarije — 16.40 Portreti skladateljev zabavne glasbe — 17.10 Operni koncert 18.30 Popevke Jožeta Privška in Mojmir Sepeta — 18.45 Kulturni globus — 19.15 Z ansambli Iron Stars — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Večer s slovenskim pesnikom Gregorjem Strnišom — 22.15 Iz jugoslovanskih baletnih opusov — 23.00 V gostih pri tujih radijskih postajah — 23.30 S popevkami po svetu.

Petek, 18. 12.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Opera matineja — 9.05 Radijska šola — 9.42 Pesmi in ples iz Srbije — 12.10 Miniature iz domače glasbe — 12.40 Vedri zvoki s pihalnimi godbami — 14.10 Z izvajalci skladb za mladino — 14.35 Voščila — 15.30 Napotki za turiste — 16.40 Rad imam glasbo — 17.10 Človek in zdravje — 17.20 Koncert po željah poslušalcev — 18.15 Iz Beethovnovih poznejših del — 18.50 Ogljedalo našega časa — 19.15 Z ansambli Beneški fantje — 20.00 25 let komornega zbora RTV Ljubljana — 20.30 „Top-pops 13“ — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.15 Besede in zvoki iz logov domačih — 23.15 Jazz pred polnočjo.

PRAVOČASNO MISLITE

na voščila ki jih boste ZA BOŽIČNE IN NOVOLETNE PRAZNIKE poslali svojim sorodnikom, prijateljem, znancem in poslovnim tovarišem.

Bogato izbiro voščil s slovenskim besedilom lahko že zdaj dobite v knjigarni

„NAŠA KNJIGA“
Celovec, Wulfengasse

— 11.00 Drži bombo, ljubica — 18.00 Temelj bodočnosti — 18.20 Otrokom za lahko noč — 18.25 Slike iz Avstrije — 18.41 Oddaja industrije — 18.50 Cesaričin sel — 19.16 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Komisar: Trije mrtvci polujejo na Dunaj — 21.15 Deseta zvezna dežela — 22.15 Čas v sliki — 22.30 Na poti ob koncu tedna — 22.35 Mednarodni dnevi jazza na Dunaju.

TV JUGOSLAVIJA

Sobota, 12. 12.: 9.35 Šolska oddaja — 11.00 Osnovne splošne izobrazbe — 11.30 Za prosvetne delavce — 16.45 Obzornik — 16.50 Po domače — 17.20 Ivanhoe — 17.45 Kosačka — 18.35 Mozaik — 19.20 S kamero po svetu — 20.00 Dnevnik — 20.35 Festival vojaških pesmi — 21.50 Svet v katerem živimo — 22.15 Nepremagljivi — 23.05 Kažipot — 23.25 Poročila.

Nedelja, 13. 12.: 9.00 Madžarski pregled — 9.30 Poročila — 9.35 Po domače — 10.00 Kmetijska oddaja — 10.45 Mozaik — 10.50 Otroška matineja — 11.40 Kažipot — 18.30 Mestece Peyton — 20.00 Dnevnik — 20.35 Humoristična oddaja — 21.20 Videofon — 21.35 Športni pregled — 22.05 Poročila.

Ponedeljek, 14. 12.: 9.35 Šolska oddaja — 11.00 Osnovne splošne izobrazbe — 14.45 Šolska oddaja — 16.45 Madžarski pregled — 18.00 Zgodbe o Tuktuju — 18.15 Obzornik — 18.30 Od zore do mraka — 19.00 Mozaik — 19.05 Zabavno glasbena oddaja — 20.00 Dnevnik — 20.35 Ugrabitelj, drama — 21.50 Znani obrazi.

Torek, 15. 12.: 9.35 Šolska oddaja — 11.00 Osnovne splošne izobrazbe — 14.45 Šolska oddaja — 17.00 Beethoven: V. simfonija — 18.00 Sneženi mož in Snežena žena — 18.15 Obzornik — 18.30 Vesele note — 19.00 Mozaik — 19.05 V temnem onkraju — 19.30 Pravilna prehrana — 20.00 Dnevnik — 20.35 Čaj in simpatija, ameriški film — 22.35 Poročila.

Sreda, 16. 12.: 9.35 Šolska oddaja — 11.00 Osnovne splošne izobrazbe — 17.15 Madžarski pregled — 17.48 Napoved sporeda — 17.50 Oddaja za otroke — 18.30 Obzornik — 18.35 športna oddaja — 19.00 Mozaik — 19.05 Popularna glasba — 19.20 Kalejdoskop — 20.00 Dnevnik — 20.35 Srečanje z junaki „Bratovščina“ — 21.50 Jazz na zaslonu — 22.35 Poročila.

Četrtek, 17. 12.: 9.35 Šolska oddaja — 14.45 Šolska oddaja — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — 16.45 Madžarski pregled — 17.55 Čarobna piščalka, mladinski film — 18.15 Obzornik — 18.30 Mladinski klub — 19.00 Mozaik — 19.05 Pogled naprej: Hercegnovi — 20.00 Dnevnik — 20.35 Vaterpolo — 21.35 Zivljenje v dvorcu, francoski film.

Petek, 18. 12.: 9.30 Šolska oddaja — 14.40 Šolska oddaja — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — 16.45 Madžarski pregled — 17.55 Čarobna piščalka, mladinski film — 18.15 Obzornik — 18.30 Mladinski klub — 19.00 Mozaik — 19.05 Pogled naprej: Hercegnovi — 20.00 Dnevnik — 20.35 Vaterpolo — 21.35 Zivljenje v dvorcu, francoski film.